МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Львівський державний університет внутрішніх справ

Навчально-науковий інститут права та правоохоронної діяльності

Кафедра теорії, історії та конституційного права

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНОЇ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ»

освітньо-наукова програма	**«Право»**
рівень вищої освіти	**третій (освітньо-науковий)**
код і назва галузі знань	**D – Бізнес, адміністрування та право**
код і назва спеціальності	**D8 – Право**
вид дисципліни	**вибіркова**
мова викладання	**українська**
шифр за ОНП	**ОК 4**

Інформація про викладача
доктор юридичних наук,
професор
БАЛИНСЬКА Ольга Михайлівна
0676749912
olga_bal@ukr.net

Львів
2025

Силабус навчальної дисципліни «Методологія сучасної юридичної науки» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» за спеціальністю D8 «Право» схвалено на засіданні теорії, історії та конституційного права ННІ права та правоохоронної діяльності ЛьвДУВС. Протокол № 11 від 10.07.2025.

РОЗРОБНИК:
професор кафедри теорії, історії та конституційного права
доктор юридичних наук, професор **Ольга БАЛИНСЬКА**

1. Характеристика дисципліни	
Семестр навчання	1 семестр
Обсяг	4 кредити ЄКТС 120 академічних годин
Анотація	Програма вивчення навчальної дисципліни «Методологія сучасної юридичної науки», яка входить у цикл обов'язкових освітніх компонент професійно-наукової підготовки, складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти – доктора філософії у галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» за спеціальністю D8 «Право». Предмет вивчення навчальної дисципліни «Методологія сучасної юридичної науки» окреслює сутність, структуру та генезис методології юридичної науки, зокрема засадничі елементи діалектики, герменевтики, природного права та позитивізму, прагматизму, феноменології, структуралізму та постструктуралізму, структурно-функціонального аналізу, еволюціонізму, синергетики, цивілізаційного підходу як методологічних парадигм у дослідженні проблем розуміння держави, права та юридичної практики. Міждисциплінарні зв'язки: - із попередньо вивченими дисциплінами – теорія держави і права, історія держави і права, історія політичних і правових учень, філософія права, галузеві юридичні науки; - із освітніми компонентами в межах освітньо-наукової програми – теорія і практика наукових досліджень у галузі права, проблеми тлумачення правових норм, комунікативна стратегія законотворчої і законодавчої діяльності, а також низка дисциплін вільного вибору здобувача.
Мета вивчення дисципліни	Мета навчальної дисципліни – поглибити й систематизувати знання аспірантів (ад'юнктів) щодо способів дослідження змісту права та механізмів його функціонування, які вони здобули під час отримання бакалаврського та магістерського рівня вищої освіти, а також при підготовці до єдиного вступного випробування з методології наукових досліджень. Основні завдання вивчення дисципліни – допомогти здобувачам освітньо-наукового рівня вищої освіти доктора філософії у вирішенні проблемних питань стосовно специфіки типів праворозуміння та адаптації цих концепцій до галузевих юридичних наук; сприяти виробленню у здобувачів наукового ступеня доктора філософії здатності самостійно глибоко осмислювати правову реальність, сутність соціального суб'єкта і його місце в цій реальності, важливі проблеми суспільних відносин на основі методів і принципів, розроблених провідними мислителями новітнього часу.
2. Програмні компетентності та результати навчання здобувача за ОНП «Право»	
Інтегральні компетентності	Здатність продукувати нові ідеї, вирішувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК02. Здатність розробляти наукові проєкти та управляти ними. ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності(ФК)	СК01.Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямах і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей. СК02.Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій. СК05.Здатність моделювати оптимальні вирішення правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.
Програмні результати навчання (ПРН)	РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій. РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів. РН05. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики. РН06. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці . РН10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження. РН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	разом	у тому числі			разом	у тому числі		
		л	с	с.р.		л	с	с.р.
Тема 1. Сутність і структура методології юридичної науки	8	2	2	6	8	2	2	4
Тема 2. Ґенеза методології юридичної науки	8	2	2	4	8	-	-	8
Тема 3. Діалектика як методологія юридичної науки	10	2	2	4	8	-	2	6
Тема 4. Герменевтика як методологічний напрям у юриспруденції	10	2	2	6	10	2	2	6
Тема 5. Феноменологія як методологічна парадигма права	8	2	2	4	6			6
Тема 6. Природно-правова методологічна парадигма теорії держави і права	10	2	2	6	10	2	2	6
Тема 7 Позитивізм як методологічна парадигма юридичного дослідження	10	2	2	6	10			10
Тема 8. Прагматизм як методологічна парадигма у юридичній науці	8	2	2	4	8			8
Тема 9. Структуралізм і постструктуралізм як методологічні парадигми права	8	2	2	4	10	2	2	6
Тема 10. Структурний функціоналізм як методологічний підхід у юридичній науці	8	2	2	4	6			6
Тема 11. Еволюціонізм як методологічний підхід у юридичній науці	8	2	2	4	8	2	-	6
Тема 12. Синергетика як методологічна парадигма юридичних досліджень	8	2	2	4	8		-	8
Тема 13. Культурно-історичний (цивілізаційний) підхід як методологічна парадигма правових досліджень	8	2	2	4	10	-	2	10
Тема 14. Семіотика як методологічна парадигма у юридичних дослідженнях	8	2	2	4	10	2		6
Екзамен								
Усього годин	**120**	28	28	64	**120**	12	12	96

Види навчання	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота
Методи контролю	Поточний контроль, підсумковий контроль (екзамен)

Попередні навчальні дисципліни (Пререквізити)	• Теорія держави і права • Історія держави і права • Історія політичних і правових учень • Філософія права • Галузеві юридичні науки
Супутні навчальні дисципліни (Постреквізити)	• Філософія (ОК 2) • Теорія і практика галузевих наукових досліджень (ОК 3) • Комунікативна стратегія законотворчості і законодавчої діяльності (ОК 5)
Наступні навчальні дисципліни (Постреквізити)	• Проблеми тлумачення правових норм (ОК 6) • Актуальні проблеми філософії права (ВК 1) • Науково-теоретичні проблеми адміністративного права (ВК 3) • Юридична компаративістика (ВК 6) • Науково-теоретичні проблеми публічного адміністрування (ВК 8) • Теоретико-прикладні проблеми кримінальної відповідальності (ВК 9) • Енциклопедія права (ВК 11) • Теоретико-прикладні проблеми цивільного судочинства в Україні (ВК 12) • Доктринальні проблеми діяльності органів виконавчої влади (ВК 13) • Теоретико-прикладні проблеми оперативно-розшукової діяльності підрозділів Національної поліції (ВК 15) • Концептуальні проблеми фінансового права України (ВК 18) • Теоретико-прикладні проблеми запобігання злочинності в Україні (ВК 19)
4. Організація навчання і контролю	
Проведення занять та консультацій	Усі аспіранти (ад'юнкти) незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта (ад'юнкти) і освітньо-науковою програмою ЛьвДУВС. Аудиторні заняття проводяться за розкладом відповідної групи у вказаних аудиторіях. Пропуски занять відпрацьовуються. Консультування проводиться за розкладом консультацій науково-педагогічного працівника, розміщеним на інформаційному стенді (сайті) кафедри за адресою: м. Львів, вул. Замарстинівська, 9 (або через особистий e-mail викладача).
Відпрацювання пропущених занять	Відповідно до Положення про підготовку науково-педагогічних та наукових кадрів у ЛьвДУВС, порядок і критерії поточного оцінювання успішності визначаються робочою програмою з кожної навчальної дисципліни і можуть різнитися залежно від специфіки предмета вивчення та методики викладання. Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу ЛьвДУВС основними формами індивідуального відпрацювання здобувачами вищої освіти пропущених занять або отриманих незадовільних оцінок є: - усно під час безпосереднього спілкування із науково-педагогічним (педагогічним) працівником з питань, передбачених планом практичного (лабораторного) чи семінарського заняття, яке було пропущене чи на якому була отримана незадовільна оцінка;

	- письмово у формі підготовки та захисту реферату тощо по одному з питань теми пропущеного навчального заняття чи заняття, на якому була отримана незадовільна оцінка. Реферат тощо є індивідуальним завданням, виконується здобувачем вищої освіти власноручно доступним для розуміння почерком обсягом 8–10 сторінок основного тексту; - письмово у формі розв'язання тестових завдань із питань теми пропущеного навчального заняття чи заняття, на якому була отримана незадовільна оцінка; - виконання практичних (лабораторних) завдань із питань теми пропущеного начального заняття чи заняття, на якому була отримана незадовільна оцінка; - вирішення тестових завдань або інших творчо-аналітичних завдань шляхом застосування комп'ютерних технологій із питань теми пропущеного навчального заняття чи заняття, на якому була отримана незадовільна оцінка. Відповідно до затвердженого графіку відпрацювання відбуваються кожного четверга з 13.00 до 15.00, або у формі відеоконференцій із застосуванням засобів дистанційного навчання Moodle
Допуск до підсумкового контролю	Здобувач вищої освіти допускається до підсумкового контролю у разі отримання мінімум однієї позитивної оцінки за кожен програмний результат навчання та має відпрацьовані пропущені семінарські заняття, а також отримані під час їх проведення незадовільні оцінки (відповідно до Положення ЛьвДУВС «Про організацію освітнього процесу»).
Система оцінювання	Передбачено поточне і підсумкове оцінювання успішності. Поточний контроль успішності засвоєння навчальної дисципліни «Актуальні проблеми філософії права» здійснюється під час проведення семінарських занять, самостійної роботи, виконання індивідуальних завдань тощо та має за мету перевірити рівень знань, умінь, навичок, компетентностей та інших особистих якостей, засвоєних здобувачем вищої освіти. Види поточного контролю: оцінювання під час аудиторної роботи на семінарських заняттях; оцінювання завдань, виконаних під час самостійної роботи (індивідуальне навчально-дослідне завдання; науково-пошукова робота). Критеріями проходження здобувачем поточного оцінювання має бути обов'язкове отримання мінімум однієї позитивної оцінки за кожен програмний результат навчання. Оцінювання знань та умінь на семінарських заняттях здійснюється за чотирибальною шкалою за такими критеріями: Оцінка «Відмінно» – виставляється, якщо питання розкрито повністю, здобувач вільно орієнтується в матеріалі на рівні творчого використання, вміє обґрунтовано та грамотно відстоювати власну точку зору щодо дискусійних питань навчальної дисципліни, користуватися законодавчими і нормативними актами, а також самостійно узагальнити і викласти суть розглянутої проблеми, не відчуває труднощів з відповідями при зміні завдань. Оцінка «Добре» – виставляється, якщо питання розкрито повністю, здобувач добре орієнтується в матеріалі на рівні аналогічного відтворення, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, але для визначення дійсного ступеня знань здобувача вищої освіти науково-педагогічний працівник змушений ставити додаткові запитання і уточнювати окремі відповіді.

	Оцінка «Задовільно» – виставляється, якщо питання розкрито не повністю, здобувач посередньо орієнтується в матеріалі та допускає суттєві помилки, обирає недостатньо чіткі формулювання, порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу, проявляється невпевненість у вирішенні завдань практичного характеру. Оцінка «Незадовільно» – виставляється, якщо питання не розкрито або розкрито неповністю, а здобувач не орієнтується або погано орієнтується в матеріалі та робить принципові помилки у формулюванні основних положень навчальної дисципліни, зі значними труднощами використовує теоретичні відомості у виконанні завдань, не вміє встановити причинно-наслідкові зв'язки основних явищ. <u>Результати навчання з аудиторної роботи обчислюються за таким алгоритмом</u>: – результат аудиторної роботи визначається як середній бал, помножений на коефіцієнт 16, та заокруглюється до цілого балу за математичними правилами (до 0,4 включно – до попереднього цілого числа, 0,5 і більше – до наступного цілого числа); – середній бал дорівнює сумі усіх отриманих позитивних оцінок (балів), поділених на відповідну кількість, при цьому: а. мінімальна кількість оцінок має становити не менше 1/3 (33%) від загальної можливої кількості занять (семінарських, практичних, лабораторних), передбачених робочою навчальною програмою навчальної дисципліни. Якщо 1/3 (33%) від кількості занять становить дробове число, то до розрахунку береться наступне ціле число; б. якщо кількість отриманих оцінок менша за 1/3 (33%), то кожна недостаюча оцінка враховується як «нуль» балів; в. кількість позитивних оцінок, які перевищують визначену мінімально допустиму («додаткових») кількість оцінок, враховуються з коефіцієнтом 0,7; г. невідпрацьовані «незадовільні» оцінки та пропущені заняття враховуються як «нуль» балів; д. відпрацювання усіх «незадовільних» оцінок та пропущених занять не є обов'язковим. Формула розрахунку результатів аудиторної роботи: $$РАР = \frac{СОБ}{МКО + КДО \times 0,7 + КНО} \times 16$$ де: - РАР – результат аудиторної роботи; - СОБ – сума отриманих оцінок у балах; - МКО – мінімальна кількість оцінок (1/3 (33%) від кількості семінарських занять, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. При цьому, якщо МКО становить дробове число, то до розрахунку береться наступне ціле число; - КДО – кількість «додаткових» оцінок – оцінок, що перевищують МКО; - КНО – кількість невідпрацьованих «незадовільних» оцінок і пропущених навчальних занять. Загальна кількість балів за самостійну роботу визначається як сума отриманих балів за виконання видів робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

<table>
<tr><td></td><td>Підсумковий контроль успішності засвоєння навчальної дисципліни «Актуальні проблеми філософії права» проводиться з метою оцінювання результатів навчання на окремому завершеному етапі вищої освіти – у ІІІ семестрі підготовки доктора філософії – у формі екзамену.
Підсумковий контроль у формі екзамену проводиться після проведення всіх видів навчальних занять, передбачених робочою навчальною програмою освітньої компоненти згідно з розкладом.
Для проведення підсумкового контролю можуть використовуватися як об’єктивні тестові методики, так і методики, орієнтовані на суб’єктивну інтерпретацію показників вищої освіти.
Екзамен оцінюється через нарахування балів за виконання екзаменаційних завдань в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою цієї навчальної дисципліни, за 100-бальною шкалою.
Критерії оцінювання під час екзамену:
• відтворення ключових ідей за темою запитання – 20 балів,
• використання наукового апарату – 20 балів,
• чітка аргументація під час дискусії – 20 балів,
• висловлення власної позиції до питання – 40 балів.</td></tr>
<tr><td>Шкала підсумкового оцінювання</td><td>Підсумкова кількість балів встановлюються так: максимальні суми балів: за виконання завдань у рамках аудиторної та самостійної роботи – не більше 100 балів та за виконання завдань, винесених на екзамен, – не більше 100 балів.
<table>
<tr><td colspan="2">Поточний контроль</td><td>Підсумковий контроль (ПК)</td></tr>
<tr><td>Аудиторна робота (РАР) (семінарські заняття та контрольні заходи)</td><td>Самостійна робота (РСР)</td><td rowspan="2">ЕКЗАМЕН (Е)</td></tr>
<tr><td>≤ 80</td><td>≤20</td></tr>
<tr><td colspan="2">≤ 100</td><td>≤ 100</td></tr>
<tr><td colspan="3">Підсумкова кількість балів = РАР+РСР+РПК ≤ 100</td></tr>
</table>
Остаточне оцінювання рівня знань здобувача із навчальної дисципліни передбачає накопичення 100 балів за результатами накопичення балів поточного контролю (аудиторної – до 80 балів та самостійної робіт – до 20 балів) та підсумкового контролю (екзамену – до 100 балів), які перераховуються в національну шкалу та шкалу оцінювання ЄКТС (відповідно до Положення ЛьвДУВС «Про організаію освітнього процесу»: https://www.lvduvs.edu.ua/uk/lvsuia/legal-framework/provisions-orders.html).</td></tr>
<tr><td>Академічна доброчесність</td><td>Академічна доброчесність учасників освітнього процесу формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності з урахуванням норм «Положення про антиплагіатну систему у ЛьвДУВС»: https://www.lvduvs.edu.ua/uk/lvsuia/legal-framework/provisions-orders.html</td></tr>
<tr><td colspan="2">5. Літературні та інформаційні джерела</td></tr>
<tr><td>Основна література</td><td>1. Балинська О. М., Ященко В. А. Методологія сучасної юридичної науки: посібник / за заг. ред. О. М. Балинської. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 372 с.</td></tr>
</table>

	2. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 2: Філософія права; редкол.: С. І. Максимов (голова) та ін. Харків: Право, 2017. 1128 с. 3. Дудаш Т. Правова аргументація: загальнотеоретична характеристика: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 744 с. 4. Методологія проведення галузевих юридичних досліджень: колективна монографія / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, М.М. Хоменка. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 240 с. 5. Сучасна правова енциклопедія [О.В. Зайчук, О.Д. Крупчан, В.С. Ковальський та ін.]; за заг. ред. О.В. Зайчука. 3-тє вид., перероб і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 408 с.
Методичне Забезпечення	1.Методологія сучасної юридичної науки: програма навчальної дисципліни. Львів: ЛьвДУВС, 2025. 2. Методологія сучасної юридичної науки: робоча програма навчальної дисципліни. Львів: ЛьвДУВС, 2025. 3. Методологія сучасної юридичної науки: силабус навчальної дисципліни. Львів: ЛьвДУВС, 2025. 4. Методологія сучасної юридичної науки: плани проведення семінарських занять з навчальної дисципліни. Львів: ЛьвДУВС, 2025. 5. Методологія сучасної юридичної науки: методичні рекомендації щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни. Львів: ЛьвДУВС, 2025.
Інформаційні ресурси	1. Офіційне Інтернет-представництво Президента України (http://www.president.gov.ua). 2. Сайт Верховної Ради України (http://www.rada.gov.ua). 3. Сайт Верховного Суду (https://supreme.court.gov.ua). 4. Урядовий портал – єдиний веб-портал органів виконавчої влади України (http://www.kmu.gov.ua). 5. Міністерство внутрішніх справ України (http://www.mvs.gov.ua). 6. Національна поліція України (https://www.npu.gov.ua). 7. Міністерство освіти і науки України (http://www.mon.gov.ua). 8. Бібліотека Верховної Ради України (http://lib.rada.gov.ua). 9. Державна науково-технічна бібліотека України (http://gntb.gov.ua). 10. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» (http://www.library.ukma.edu.ua). 11. Львівська національна наукова бібліотека України імені Василя Стефаника (http://www.lsl.lviv.ua). 12. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (http://www.nbuv.gov.ua). 13. Бібліотека Українського католицького університету (https://center.ucu.edu.ua/biblioteka/). 14. Бібліотека Львівського державного університету внутрішніх справ (https://www.lvduvs.edu.ua/elektronnyi-kataloh) 15. Електронний інституційний репозитарій Львівського державного університету внутрішніх справ (http://dspace.lvduvs.edu.ua)

6. Опитування щодо якості викладання

Опитування проводиться після завершення навчання в он-лайн режимі, посилання надається перед опитуванням.